

Milzu viesuļvētras izposta ASV koksnes krājumus.

Pētījums liecina, ka viesuļvētra "Maikls" iznīcināja mežus Floridā un Džordžijā, paralizējot kokapstrādes ražotnes un izraisot koksnes cenu strauju kritumu.

Avoti: ASV un Austrālijas informācijas vietnes

Viesuļvētra "Maikls" izpostīja Amerikas Savienoto Valstu kokmateriālu rezerves, iznīcinot mežus, paralizējot kokapstrādes rūpnīcas un izraisot strauju cenu kritumu. Visvairāk skartajos Floridas un Džordžijas reģionos koksnes krāja mežos samazinājās līdz pat 22,7 % no apjoma, kāds tas bija pirms viesuļvētras. Rezultātā lapu koku cenas kritās par 77 %, priedei cenas samazinājās par 9 %, bet papīrmalkas cenas kritās par 6 %. Mežizstrādes aktivizēšanās, lai glābtu atlikušo pieejamo koksni, pārpludināja piegādes ķēdes, tādējādi radot haosu kokmateriālu sortimentu tirgū.

Šie skaitļi ir ņemti no informācijas materiālu apkopojuma - *"Viesuļvētru ietekmes novērtējums uz kokmateriālu tirgiem ASV dienvidaustrumos: viesuļvētras "Maikls" gadījums"*. Tas ir recenzēts pētījums, ko publicēja eksperti O.Lamika un R.Paradžuli no Ziemeļkarolīnas Valsts universitātes sadarbībā ar K.Brandeisu no ASV Mežsaimniecības dienesta.

Izmantojot *Regression Discontinuity in Time* (regresijas pārtraukuma laika) modeli un divreiz mēnesī apkopotos kokmateriālu cenu datus no viesuļvētras skartajiem un apkārtējiem kokmateriālu tirgiem, pētījumu grupa noskaidroja viesuļvētras tiešo ietekmi uz kokmateriālu cenām. „Mūsu atklājumi liecina, ka viesuļvētras „Maikls” rezultātā visā reģionā par 6 % samazinājās priedes papīrmalkas cenas un par 9 % un 77 % samazinājās priežu zāgmateriālu un lapu koksnes zāgmateriālu cenas,” norāda zinātnieki. Savukārt, reģionos, kas netika skarti vai tika skarti mazāk, cenu ietekme bija mainīgāka un atšķirīga atkarībā no sortimenta.

Vislielākais cenu kritums bija Floridas Penhendlas un Džordžijas štata dienvidrietumu reģionos, kur 2018. gada viesuļvētra iznīcināja milzīgas mežu platības. Tā kā bija ierobežota lapu koksnes zāgmateriālu ražošana - strādāja tikai 10 lapu koksnes zāgmateriālu ražotnes vētras skartajos Floridas, Džordžijas un Alabamas reģionos, radās būtiskas problēmas. Kokzāģētavas

nespēja apstrādāt pēkšņi radušos zāģbaļķu apjomu un lapu koksnes zāģmateriālu cenas strauji kritās. Arī priedes kokmateriālu tirgus piedzīvoja satricinājumu, jo "izglābto" kokmateriālu apjoms veidoja vairāk nekā pusi no atlikušā priežu apjoma viesuļvētras visvairāk skartajos reģionos.

Viesuļvētras radītais šoks koksnes tirgū izplatījās tālu ārpus katastrofas zonas. Apkārtējos tirgos priedes zāģmateriālu cenas samazinājās līdz pat 13 %, priedes papīrmalkas cenas – līdz pat 16 %, bet priedes balakusproduktu un zāģmateriālu cenas vienā no blakus esošajiem reģioniem – pat par dramatiskiem 95 %, jo rūpnīcas iepirka daudz lētāku koksni no viesuļvētras skartajiem mežiem.

Ne visi tirgi attīstījās vienā virzienā. Dažos rajonos, kurus viesuļvētras neskāra, cenas pieauga, jo rūpnīcas palielināja ražošanas apjomus, lai apmierinātu atjaunoto pieprasījumu un lapu koku zāģmateriālu cenas pieauga par 4 % daļā Džordžijas, savukārt, lapu koksnes papīrmalkas cenas pieauga par 11 %. Dienvidkarolīnā. "Prognozēts, ka katastrofālu laika apstākļu, piemēram, viesuļvētru, intensitāte pieaugs visā ASV dienvidaustrumu daļā," brīdināja pētījuma autori. "Tā kā gandrīz puse no šī reģiona teritorijas ir klāta ar produktīviem mežiem, periodiski notiekošās spēcīgās viesuļvētras bieži traucē kokmateriālu piegādi un destabilizē vietējos tirgus."

Viesuļvētra "Maikls" nodarīja postījumus mežiem 2,5 miljonu hektāru platībā, kā rezultātā bija jāizved 47 miljoni kubikmetru koksnes, bet vēl 42,5 miljoni kubikmetru vētras bojāto koksni nebija iespējams izvest no mežiem. Meža ceļi viesuļvētras skartajos reģionos bija iznīcināti un augsne pārplūdusi. Floridā vien vētras iznīcināja ap 40 000 māju un radīja zaudējumus aptuveni 25 miljardu dolāru apmērā. Viesuļvētras "Maikls" rezultātā visā ASV Dienvidu reģionā mežos palika milzīgs apjoms nogāztu un lauztu koku, kā arī pilnībā izpostīta zemsedze.

Pētījuma autori norāda, ka viņu atklājumi „atspoguļo ietekmi uz kokmateriālu tirgus dinamiku tūlīt pēc katastrofālas viesuļvētras un sniedz niansētas perspektīvas mežu apsaimniekotājiem, zemes īpašniekiem un investoriem, plānojot turpmāko darbu riskam pakļautās kokmateriālu piegādes ķēdēs un meža ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanā". Tā kā klimata pārmaiņas veicina intensīvākas un biežākas viesuļvētras, pētījuma secinājums ir

skaidrs - nākamā lielā viesuļvētra varētu radīt ne tikai postījumus, bet arī virkni satricinājumu, kas pārbaudīs meža un kokrūpniecības nozares izturību visā ASV dienvidu reģionā.

Papildu informācija: *Austin Lamica, Rajan Parajuli, Consuelo Brandeis, Viesuļvētru ietekmes novērtējums uz kokmateriālu tirgiem ASV dienvidaustrumos: viesuļvētras „Maikls” gadījums, Forest Policy and Economics*